

SMBF:s Miljöskola

Detta tar vi upp i denna miljöskola

- Viktigt värna miljön
- Lagstiftning och föreskrifter
- Så säger reglerna i klubben
- Båtbotten – ett särskilt kapitel
- Det går att göra mer för miljön!
- SMBFs miljöprogram

Därför en miljöskola

- Vår båtar flyter på känsliga vatten
- Viktigt med kunskap om miljö
- Peka på olika sätt att åtgärda problemen
- Nya, och fler, miljökrav kommer
- Vad kan min klubb göra?
- Vad kan jag göra för miljön?

Avrinning till Mälaren/ skärgården

Saltsjön - Mälarens Båtförbund
Båtlivsfrämjandet

Globala hot

- Klimatförändringar
- Havsvattennivån
- Alla hav hör ihop
- FN:s Agenda 2030

16 nationella miljömål, bl a

- Hav i balans samt levande kust och skärgård
  - Giftfri miljö
  - Levande sjöar och vattendrag
  - Ingen övergödning
-
- Inget av dessa mål beräknas kunna nås inom utsatt tid (2020) i Stockholmsregionen

Alla utsläpp räknas

Båtlivets miljöpåverkan
är litet jämfört med
andra utsläpp

Men varje minskning
av miljöpåverkande
utsläpp är viktigt!

Saltsjön - Mälarens Båtförbund
Båtlivsfrämjandet

Många lagar och regler

- EUs olika direktiv
- Miljöbalken
- Produktvalsprincipen
- Biocidförordningen
- Transportstyrelsens föreskrifter
- Sjöfartsverkets föreskrifter

Miljöbalken - egenkontroll

- Identifiera riskerna
- Skaffa rutiner för att minska miljöpåverkan
- Skapa rutiner för hur det arbetet följs upp
- Rutiner för att minska kemikaliehanteringen
- Rutiner hur utsläpp kan förebyggas
- Regler för skrap- och sliparbeten
- Rutiner vid eventuell olycka

Kemikalieinspektionens regler

- Alla biocidfärger som är godkända av KemI är förbjudna i Mälaren, insjöar och längs norrlandskusten.
- ”Huvudsaklig förtöjning” gäller enligt KemIs regler.
Men vad betyder det?

Sjöfartsverkets föreskrift SJÖFS 2001:13

- Alla klubbar ska ha en avfallshanteringsplan
- Alla klubbar ska ha miljöombud
- Transportstyrelsen är tillsynsmyndighet. Mall finns på Transportstyrelsens webb.
- Planen ska uppdateras vart tre år
- Den ska anslås i klubben
- Ha gärna på klubbens webbplats
- Finns en sådan plan i din båtklubb?

Fritidsbåtshamnen

Fritidsbåtshamnens namn*	Organisationsnummer
Adress*	Postadress*
Fritidsbåtshamnens plats	Fritidsbåtshamnens koordinater

Uppgiftslämnaren

Namn

Blanketten finns här:

<https://www.transportstyrelsen.se/sv/sjofart/Fritidsbhttps://www.transportstyrelsen.se/sv/sjofart/Fritidsbatar/atar/>

Trender

- Skarpare miljökrav – tillsyn oftare
- Miljökrav i kommunernas arrendevillkor?
- Kommande krav på att biocidmalade båtar inte får tvättas över mark. Krav på spolplatta?
- Alla nuvarande giftfärger/biocidfärger kan komma att fasas ut på sikt
- Alternativa metoder utvecklas ständigt

Lokala regler/ föreskrifter

- Villkor i ev. arrendeavtal?
- Vattenskyddsområde, t ex östra Mälaren
- Naturskyddsområde/ Natura 2000
- Fågel- eller sälskyddsområden
- Andra regionala/ kommunala regler

Miljösamverkan Stockholms län

Övergripande mål, antagna MSL 2015:

”På sikt ska användningen av giftiga båtbottenfärger, s.k. antifoulingfärger, upphöra i Stockholms län.

Genom information och rådgivning försöker vi att få igång en attitydförändring hos båtägarna. Fokusen ska flyttas från att minska skadan av läckaget till att stoppa giftläckaget. För att uppnå en attitydförändring behöver kunskapsluckan hos båtägare fyllas. (...)

Vid tvätt av båtbottnar med antifoulingfärg ska rening av tvättvattnet ske eller andra åtgärder vidtas så att gifterna inte sprider sig vare sig i marken eller i vattnet. (...)

Saltsjön - Mälarens Båtförbund
Båtlivsfrämjandet

Miljöinspektörerna kan titta på t ex:

- Egenkontroll. Regler, rutiner och uppföljning
- Avfallshantering. Plan ska finnas
- Avlopp och toalett (fast + mottagning från båtar)
- Båtbottenfärger och ev handlingsplan för utfasning av giftiga båtbottenfärger
- Bottentvätt av båtar
- Underhåll (t ex skrap- och slipdamm)
- Cisterner

Vad säger klubbens egna regler?

- Stadgar. Vad är medlemmars miljöansvar?
- Ordningsregler. Vad är inte tillåtet i min klubb?
- Miljöansvarig. Ska finnas – men det är varje enskild medlem som ska göra jobbet
- Informera, utbilda, och följ upp
- Inte kul leka polis, men kontroll är viktigt!
- Följs reglerna i er klubb?

Toalettavfall

Saltsjön - Mälarens Båtförbund
Båtlivsfrämjandet

Toalettavfall

- De flesta går helst på toa i land
- Får inte tömmas i sjön (Potta är dock tillåtet)
- Var finns er närmaste tömningsstation för båtar med toatank?
- Var kan portabla toaletter ”porta-potti” tömmas?
- Finns det problem/ behov som klubben måste hantera? Ta i så fall fram budget och tidsplan!
- Anmäl problem till t ex Transportstyrelsen

Många miljöpåverkande ämnen

- Bensin o diesel
- Biocider – giftig båtbottnfärg
- Lösningsmedel, aceton, lacknafta etc
- Nanopartiklar - putsmedel
- Frostskydd/ glykol
- Oljor och smörjmedel
- Batterier

Farligt avfall

- Farligt avfall måste tas om hand. Till kommunens ÅVC eller klubbens miljöstation.
- Har klubben egen miljöstation? Hur funkar den i så fall? Vad får lämnas där?
- Var finns närmaste kommunala mottagningsstation för miljöfarligt avfall?
- Farligt avfall får inte blandas med hushållssopor. Inte heller elektronik eller förpackningar

Exempel på farligt avfall

- Båtbatterier/ batterier
- Olja/ oljefilter
- Slagvatten från motorrummet
- Lösningsmedel
- Glykol
- Målarfärg, gamla penslar, tomma färgburkar
- Impregnerat virke

Vid olycka

- Oljelänsar, ca 30 m, är bra att ha
- Absorptionsmedel för spill på marken
- Ring 112 vid olycka
- Vilka rutiner har vår klubb?

Båtbottenfärg

Saltsjön - Mälarens Båtförbund
Båtlivsfrämjandet

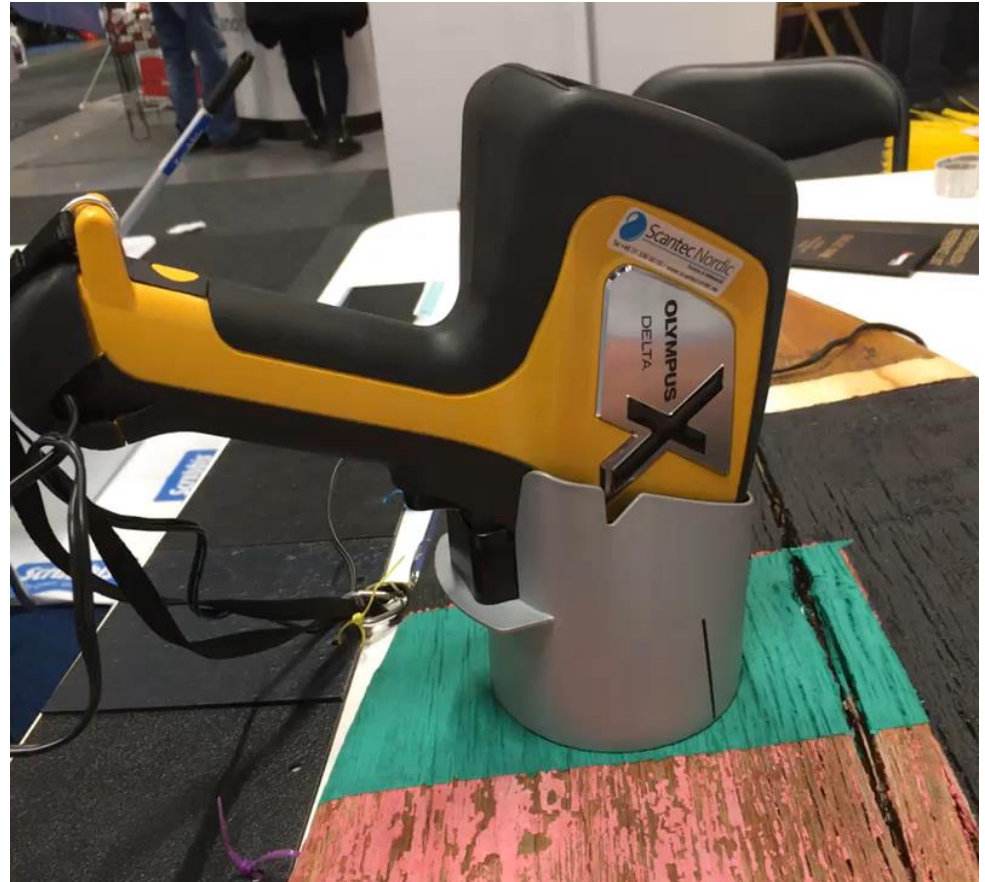
Båtbottenfärg – TBT-problemet

- TBT är extremt giftigt och hormonstörande
- Förbjöds på fritidsbåtar 1989
- Idag förbjudet på alla fartyg i hela världen
- Kan finnas på båtar tillverkade före 1990!
- TBT läcker igenom all färg (även sealing-färger)
- TBT-båtar bör göras skrovrena (blästring)
- Räkna med hårdare tag från myndigheterna framöver mot TBT-målade båtar.

Mätning av båtbottnen

- XRF-pistol
- Mäter olika metaller, bl a tennföreningar som TBT

Sanering av TBT-målade båtar

- Inventera TBT-båtarna i klubben (Tillverkade före 1990)
- Gå ihop och ta in offert från seriöst blästerföretag
- Blästra gärna på hösten och epoxymåla på våren
- Använd rätt skyddsutrustning
- Avfall från blästring är farligt avfall och ska tas om hand!
- Sök LOVA-bidrag hos Länsstyrelsen

Båten i Mälaren

- I sötvatten behövs ingen båtbottnfärg
- Växer minimalt. Lätt att tvätta av på hösten.
- Några veckor i skärgården påverkar inte påväxten.
- Du slipper jobbet och kostnaden med att måla
- Alla giftfärger/ biocidfärger som godkänts av Kemikalieinspektionen är förbjudna i Mälaren, insjöar och längs Norrlandskusten.

Båt i saltsjön

Saltsjön - Mälarens Båtförbund
Båtlivsfrämjandet

Båt i saltsjön

- Flera kommunerna vill undvika/ bli av med alla biocidfärger, även "ostkustfärger"
- Havstulpanvarning. Skicka SMS "havstulpan start" till nummer [71120](tel:71120)
- Borsttvätt i maskin (2-3 ggr)
- Bada med rotborste (2-3 ggr)
- Scrubbis från bryggan (2-3 ggr)
- Gå in i sötvatten några timmar
- Lyft upp båten/ trailer
- Skrovdruk mellan bommarna

Saltsjön - Mälarens Båtförbund
Båtlivsfrämjandet

Motorer och bränslen

- Gamla 2-taktare är riktigt dåliga för miljön
- Kör miljövänligt och bränslesnålt
- Service för minskad bränsleåtgång
- Batteriladdning med solcell – inte tomgång
- Elmotorer kommer starkt. Även inombordare

Skrotbåtar

- Skräpigt och miljöfara
- Få skriftligt godkännande från medlemmar att klubben får flytta/ta hand om båt vid behov.
- Det finns båtskrotar

Förorenad mark

- Gammalt färgspill och färg-avskrap kan förorena marken.
- Täck alltid vid slipning/ skrapning. Ta hand om slipdamm
- Marken kan ibland vara mycket giftig
- Har ni regler mot slipning utan dammsugning?
- Har ni regler för tvätt av målade båtar?

Andra miljöproblem

- Extremt bullrande båtar
- Stökigt med pallningsprylar på hamnplan
- Elda inte på berghällar
- Ta hem skräpet
- Slagvatten i motorrummet ska tas om hand
- Stör fåglar och andra djur
- Fler miljöproblem?

Välj miljövänligt

- Välj propylenglykol framför annan glykol
- Välj alkylatbensin i både 2- och 4-taktare
- Välj biologiskt nedbrytbar 2-taktsolja
- Välj HVO framför vanlig diesel
- Pröva oxalsyra i stället för lösningsmedel
- Välj miljömärkta tvätt- och båtvårdsmedel
- Andra åtgärder?

Framtida miljöutmaningar

- Nya krav på bottenfärger
- Nya krav på hanteringen av båtar på land/ varv
- TBT-frågan måste lösas!
- Nya drivmedel/motorer
- Fossilfria drivmedel
- Förorenad mark
- Mikroplaster?
- Nano-medel?

SMBFs miljöprogram 1/5

Tömningsstationer för båttoaletter

- SMBF står bakom att lagen om förbud att tömma toaletter i sjön/havet efterföljs
- SMBF verkar för att fler tömningsstationer inrättas
- SMBF vill se fler toaletter på öar och i hamnar
- SMBF verkar för att kommuner och stat är med och finansierar, vilket innebär att stationerna blir tillgängliga för alla

SMBFs miljöprogram 2/5

Rena båtbottnar

- SMBF vill att fler ska måla mindre
- SMBF vill minska mängden giftfärg på våra båtbottnar
- SMBF driver frågan om att få myndigheterna att ta fram tydliga föreskrifter grundade på lagen
- SMBF verkar för att båtar målade med TBT-färg saneras
- SMBF driver frågan om att sanering av båtbottnar ska ske kontrollerat och ges rimlig tid
- SMBF verkar för att våra klubbars varvs-/markområden bör bli giftfria

SMBFs miljöprogram 3/5

SMBF som opinionsbildare

- SMBF ska bevaka, och ha pågående dialog med, myndigheter
- SMBF ska utveckla dialogen med allmänheten, myndigheter och andra intressenter inom båtlivet
- SMBF ska föra dialog med lokalpolitiker när det gäller miljöfrågor
- SMBF ska ha löpande kontakt med SBUs miljökommitté

SMBFs miljöprogram 4/5

SMBF stöd till medlemsklubbarna

- SMBF verkar på klubbarnas uppdrag och för deras talan i miljöfrågor
- SMBF ska föra dialog med och stödja medlemsklubbar
- SMBF ska stödja medlemsklubbar vid eventuella miljötvister med kommun eller myndighet
- SMBF ska bistå klubbarna vid behov på t ex klubbmöten i miljöfrågor
- SMBF ska ta fram material som kan vara till hjälp i miljöfrågor

SMBFs miljöprogram 5/5

Dessutom ska SMBF arbeta med följande:

- Alla klubbar ska ha miljöombud och avfallshanteringsplan
- Vi tar avstånd från extremt bullrande båtar
- Vi vill se fler båtar med miljövänliga drivmedel, t ex alkylatbensin och el-motorer
- Gamla 2-taktsmotorer bör om möjligt fasas ut
- SMBF ser gärna att klubbar och båtägare går före myndigheter och lagkrav i olika miljöfrågor

Nästa steg...

- Hur ska miljöarbetet gå vidare i vår klubb?
- Har ni miljöombud/ miljögrupp?
- Vilka åtgärder är akuta för er att ta tag i?
- Har ni båtar med TBT-färg?
- Hur uppmuntra båtägare att välja giftfri färg?
- Bör ordningsregler/ stadgar skärpas?
- Kan ni vässa er miljöpolicy?
- Obligatorisk miljöutbildning?

Lästips och länkar

- <https://www.transportstyrelsen.se>
- **Miljöbalk** - Miljöbalk (1998:808)
- Lagstiftningar
- SMBF
- MSL
- Länsstyrelsen
- www.kemi.se
- Transportstyrelsen
- Sjöfartsverket
- Hav och vattenmyndigheten
- SBU:s hamnhandbok

Tack!

SMBFs miljöskola är framtagen oktober 2016 av miljökommittén inom SMBF:
Jimmy Dominus (foto) Sören Löfgren, Lars Rising och Kjell Pettersson.

Lämna gärna förbättringsförslag till
kansli@smbf.org

Saltsjön - Mälarens Båtförbund
Båtlivsfrämjandet

